

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 163/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť Š. G., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cpr 1/2012 a jeho rozsudkom z 3. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. G. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2013 doručená sťažnosť Š. G. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cpr 1/2012 a jeho rozsudkom z 3. októbra 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 Cpr 1/2012 je v procesnom postavení žalovaného ako podnikateľ Š. G... Sťažovateľ tvrdí, že v predmetnom spore došlo k porušeniu jeho viacerých základných práv, „čo sa následne znásobilo vydaním rozsudku“. Uvedené tvrdenie dáva do spojitosti najmä s tým, že bol donútený nevýhodne predať svoje prevádzky v P. a v K., opustiť svoju rodinu a rodnú krajinu a ukončiť živnosť.

Podľa sťažovateľa *„počas tohto súdneho sporu bolo upreté moje právo na spravodlivý súdny proces“*, keďže rozsudok, do ktorého vydania konanie vyústilo, je nevykonateľný, jeho odôvodnenie obsahuje vymyslené tvrdenia a opiera sa o neexistujúce dôkazy, a napriek jeho žiadosti mu nebolo umožnené nahliadnuť do zápisnice a rozsudok mu nebol dosiaľ doručený, čo okresný súd odmieta urobiť. V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ podrobne zo svojho pohľadu odôvodňuje, v čom majú spočívať uvedené pochybenia okresného súdu.

V nadväznosti na to sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd pri predbežnom prerokovaní prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej rozhodol nálezom, ktorým by

«1. zaviazal Okresný súd Spišská Nová Ves k prehodnoteniu a prepracovaniu vydaného rozsudku, aby ten neobsahoval vyššie uvedené nedostatky (predovšetkým aby bol realizovateľný a aby neobsahoval odvolania na falošný, či neexistujúci dôkaz) a následnému riadnemu doručeniu na adresu: Š. G...

2. zaviazal Okresný súd Spišská Nová Ves k tomu, aby sa mi za vzniknutú situáciu písomne ospravedlnil.

Ďalej žiadam, aby Ústavný súd rozhodol podľa ustanovenia článku 127 ods. 3 Ústavy SR, teda aby mi bolo priznané finančné odškodnenie za porušenie mojich základných práv a slobôd v takejto výške:

1. odškodnenie za porušenie základných ľudských práv na spravodlivý súdny proces, slobodné podnikanie a ľudskú dôstojnosť a tiež poškodenie dobrého mena voči zamestnancom, klientom, obchodným partnerom a štátu, ktorým som v dôsledku krachu nebol schopný zaplatiť záväzky načas. Požadujem jednorázové odškodnenie v sume 100 000 € od Slovenskej republiky, za porušenie mojich základných ľudských práv: práva na spravodlivý súdny proces, práva na slobodné podnikanie, práva na ľudskú dôstojnosť a dobré meno.

2. rehabilitáciu za vznik následnej situácie, nakoľko v dôsledku uvedeného porušenia základných práv, najmä práva na spravodlivý súdny proces, som bol nútený a stále som nútený žiť v tzv. „finančnom väzení“, keď musím vykonávať ťažkú prácu len preto, aby som bol schopný platiť záväzky, ktoré mi pri porušení ľudských práv vznikli.»

Zároveň sťažovateľ požaduje priznať „celkové odškodné“ vo výške 153 264,20 €. Sťažovateľ k sťažnosti nepripojil splnomocnenie na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, vyjadrujúc názor, že požadovať od neho takéto splnomocnenie v zmysle § 20 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) „by bolo v rozpore s čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a tiež v rozpore s medzinárodným dohovorom o ľudských právach, nakoľko by týmto rozhodnutím bolo upreté právo občana domáhať sa práva v prípade porušenia jeho základného práva a tiež by to bolo v rozpore s čl. 1 ods. 2 Ústavy SR a tiež by bolo v rozpore s článkom 12 ods. 2, nakoľko by potom takéto uplatnenie § 20 ods. 2 Zákona o ústavnom súde mohlo podmieniť ochranu základných práv občana vôľou a ochotou právneho zástupcu“.

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 35 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cpr 1/2012 a jeho rozsudkom z 3. októbra 2012.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, ak osobitný právny predpis zakladá právomoc všeobecného súdu rozhodnúť o ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb alebo právnických osôb, je právomoc ústavného súdu vylúčená.

Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad ustanovených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Všeobecné súdnictvo zabezpečuje fyzickým osobám a právnickým osobám presadzovanie svojich práv, zaväzuje sa poskytnúť im účinnú ochranu pred neoprávnenými štátnymi zásahmi, pritom má prednostne chrániť a presadzovať individuálne základné práva a slobody. Príslušné procesné poriadky sú zárukou účinnosti tejto právnej ochrany aj zárukou ochrany zákonného prístupu k uplatňovaniu základných práv a slobôd (I. ÚS 61/06).

Zásada subsidiarity zahŕňa okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy môže vzhľadom na princíp subsidiárnej právomoci ústavného súdu zásadne smerovať iba proti právoplatnému rozhodnutiu orgánu verejnej moci, ktorý vo veci rozhodol po vyčerpaní všetkých opravných prostriedkov, resp. iných právnych prostriedkov, ktoré mal sťažovateľ k dispozícii v poslednom stupni.

Ústavný súd zastáva názor, že predpokladom záveru o porušení niektorého z ústavou garantovaných práv je také jeho porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku [(ďalej aj „OSP“) m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06]. Uvedený názor zvlášť platí podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu o základnom práve na súdnu ochranu, resp. práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (§ 201 a nasl.) podať proti napadnutému rozsudku a jeho vydaniu predchádzajúcemu postupu odvolanie, o ktorom by rozhodoval krajský súd. Sťažovateľ však podľa zistenia ústavného súdu možnosť podania riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu okresného súdu sp. zn. 7 Cpr 1/2012 z 3. októbra 2012 nevyužil.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že mu okresný súd doručil rozsudok „*na adresu..., na ktorej som nemal ani trvalý pobyt a v tom čase už ani sídlo podnikateľského subjektu, nakoľko ten u neexistoval a súd o tom vedel*“, ústavný súd z výpisu zo živnostenského registra Okresného úradu Košice-okolie č... zistil, že sťažovateľ pod obchodným menom „Š. G.“ ukončil svoju činnosť 10. septembra 2012. Z ďalšieho výpisu zo živnostenského registra Okresného úradu Košice-okolie č... však vyplýva, že sťažovateľ vykonával na adrese... inú podnikateľskú činnosť, ktorú ukončil až 31. decembra 2013. Preto, ak mu okresný súd doručoval napadnutý rozsudok z 3. októbra 2012 (ktorý nadobudol právoplatnosť 26. októbra 2012) na uvedenú adresu, postupoval podľa názoru ústavného

súdu v súlade s § 46 ods. 1 OSP, podľa ktorého adresátovi možno doručiť písomnosť v byte, v sídle (mieste podnikania), na pracovisku alebo kdekoľvek bude zastihnutý.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Poskytnutie ochrany označeným právam sťažovateľa vyplývajúcim z ústavy a dohovoru prináležalo v danej veci odvolaciemu súdu, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Iba odvolaciemu súdu na základe odvolania podaného sťažovateľom by prináležalo, aby posúdil, či naozaj došlo v konaní pred prvostupňovým súdom k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie, tak ako to tvrdí v sťažnosti podanej ústavnému súdu.

Pokiaľ sťažovateľ odvolanie nepodal, nevyčerpal opravný prostriedok, ktorý mu zákon poskytuje na ochranu ním označených práv, ktorých porušenie namieta, čo zakladá nedostatok právomoci ústavného súdu na prerokovanie jeho sťažnosti.

Keďže právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa proti namietanému rozsudku a postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cpr 1/2012 vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať napadnutý rozsudok a postup okresného súdu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

Podľa právneho názoru ústavného súdu po zistení nedostatku právomoci v konaní pred ústavným súdom už nie je potrebné skúmať, či sú splnené ďalšie procesné podmienky. Tomuto postupu totiž bráni zistený nedostatok neodstrániteľnej procesnej prekážky spočívajúci v nedostatku právomoci ústavného súdu (podobne PL. ÚS 3/98).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2014